

ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОБОРОНИ В УКРАЇНІ

Андрій Іванович ПОТІХЕНСЬКИЙ,

*здобувач ЗВО «Відкритий міжнародний
університет розвитку людини «Україна»*

Адміністративно-правове забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері оборони України відбувається з огляду на систему принципів, які становлять ідейний фундамент роботи суб'єктів владних повноважень. Термін «принцип» від латинського «principium» (основа, фундамент, начало), розкривається в тлумачних джерелах, як, основа чогось; сукупність фундаментальних, ключових фактів; перший, основний, вихідний початок; науковий або моральний початок, правило; вимога на якій ґрунтується щось, від якої відступають в процесі діяльності; базове положення теорії або вчення, науки; керівне правило поведінки; ключова, основоположна установка, правило, ідея діяльності, функціонування механізму і таке інше [1; 2; 3; 4; 5]. А відтак, принципи адміністративно-правового забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері оборони України – це сукупність закріплених в положеннях законодавства керівних ідей, вимог, правил та цінностей, з огляду, та у суворій відповідності до яких, уповноважені суб'єкти владних повноважень забезпечують формування стратегічно вірної державної політики в оборонній сфері та її ефективне проведення для суспільства та країни.

На нашу думку, до переліку принципів адміністративно-правового забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері оборони в Україні слід віднести наступні.

1. Верховенство права і законність. Відповідно до Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) від 02.11.2004 №15-рп/2004: «Верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо» [6]. З приводу змісту законності влучно зауважили А.М. Колодій, В.В. Копейчиков та С.А. Лисенков, які описали принцип, як систему вимог, що формують особливий режим державного і суспільного життя, за якого забезпечено дотримання та неухильне слідування вимогам законодавства України кожним представником громадськості, органом державної влади, їх посадовими особами. На

думку вчених, дотримання принципу є ключовою запорукою будови правової держави [7]. З огляду на вимогу принципу законності адміністративно-правове забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері оборони України: 1) має відбуватись виключно в межах чинного законодавства, яке регулює безпеково-оборонну сферу, а також з врахуванням імплементованих міжнародних стандартів; 2) здійснюється спеціально уповноваженими законодавством суб'єктами, які володіють для цього всією повнотою прав та юридичних можливостей; 3) виражається тільки у тих адміністративно-правових засобах зміст та порядок застосування яких закріплено в нормативно-правовій базі.

2. Гуманізм. Зміст даного принципу заходить закріплення у положеннях Основного закону. Згідно до статті 3 Конституції людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [8].

3. Баланс прозорості та таємності. В рамках представленої проблематики принцип прозорості передбачає: 1) відкритість будь-яких державно-владних процесів для громадськості; 2) наявність демократичних інституцій громадського контролю дій суб'єктів владних повноважень; 3) існування механізмів відповідальності представників публічного сектору за свої дії перед громадськістю. Всі зазначені вимоги в повній мірі відносяться до адміністративно-правової діяльності із забезпечення формування та реалізації оборонної політики. Разом із цим, значний масив процесів в оборонній сфері пов'язано із обробкою та використанням інформації, яка становить державну таємницю та охороняється Законом України «Про державну таємницю». У зв'язку із цим подібні процеси не можуть бути розкриті для широкого загалу [9].

4. Орієнтованість на інтеграцію в міжнародний сектор безпеки і оборони. Даний принцип вимагає обов'язкового використання в процесі забезпечення формування та реалізації державної оборонної політики міжнародного співробітництва. Наприклад, чинний Закон України «Про оборону України» передбачає необхідність використання стандартів НАТО, що являють собою правила та настанови щодо діяльності у сфері оборони, спрямовані на досягнення оптимального ступеня упорядкування у зазначеній сфері [10].

5. Системність забезпечення формування та реалізації державної політики. Відповідно до одного з ключових етимологічних визначень категорія «система» означає форму організації, будову чого-небудь; будову, структури, що становить єдність закономірно розташованих та функціонуючих частин однакового призначення. У філософії системою називається «сукупність елементів, які перебувають у певних відносинах та зв'язках між собою і утворюють цілісність» [11;12;13]. Принцип системності відноситься у першу чергу до інституційної складової

адміністративно-правового забезпечення формування та реалізації державної політики. Відповідно до закладених в нього вимог забезпечення має відбуватись за рахунок концентрації та поєднання сил та засобів органів різних гілок влади. Центральну роль в даній системі відіграють органи військового управління, які приймають участь у визначенні стратегічного курсу держави в сфері оборони та володіють ключовими повноваженнями щодо її реалізації.

Проведене дослідження дозволяє дійти висновку, що адміністративно-правове забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері оборони в Україні ґрунтується на системі взаємопов'язаних засад, які визначають зміст, спрямованість і межі публічно-владного впливу у зазначеній сфері. Саме через такі засади забезпечується упорядкованість управлінської діяльності, узгодженість дій суб'єктів владних повноважень, а також стабільність і передбачуваність правового регулювання оборонних відносин.

Список використаних джерел

1. Короткий тлумачний словник української мови. Уклад. Д.Г. Гринчишин, Л.А. Гумецька, В.А. Карпова та інші; Відп. ред. Л.А. Гумецька. К.: Рад. школа, 1978.
2. Юридичний словник. За ред. Б.М. Бабія, В.М. Корецького, В.В. Цветкова. К.: Головна редакція УРЕ АН УССР, 1974.
3. Українська радянська енциклопедія. Видання друге. – Головна редакція УРЕ. Київ, т. 9. 1983. 614 с.
4. Словник іншомовних слів. За ред. О.С. Мельничука. Головна редакція УРЕ. К., 1974. 776 с.
5. Андрушко А.В. Принцип диспозитивності цивільного процесуального права України: дис... канд. юрид. наук. : 12.00.03. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2002. 201 с.
6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання): рішення, окрема думка від 02.11.2004 №15-рп/2004. Офіційний вісник України. 2004. №45. Ст.2975.
7. Загальна теорія держави і права : навч. посіб. А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков та інші; За ред. В. В. Копейчикова. – Стер. вид. – К. : Юрінком Інтер, 2000. 320 с.
8. Конституція України: закон від 28.06.1996 №254к/96-ВР. Офіційний вісник України. 2010. №72/1. Ст.2598.
9. Про державну таємницю: закон від 21.01.1994 №3855-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. №16. Ст.93.
10. Про оборону України: закон від 06.12.1991 №1932-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. №9. Ст.106.
11. Коваленко А. А. Розвиток виконавчої влади в Україні на сучасному етапі: теорія і практика : монографія. К., 2002. С. 228.
12. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.: Ірпінь, 2005. С. 1410–1411.
13. Москович Л. Гносеологічні ознаки судової системи. Вісник академії правових наук України. 2010. №4(63). С.250-256.